

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönerge'nin amacı, Ondokuz Mayıs Üniversitesine bağlı Sosyal ve Beşeri Bilimler alanındaki Fakülte, Enstitü ve Merkezlerde, gerek birimlerinde gerekse birimleri dışında yürütülecek her türlü sosyal ve beşeri nitelikli araştırmanın, bilimsel kıstaslar yanında çevrenin korunması, insan onuru ile temel hak ve hürriyetlerinin, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığının gözetilerek sürdürülmesi için yürürlükteki mevzuat ve evrensel araştırma etiği kuralları çerçevesinde gerçekleşmesi amacıyla değerlendirmesini yapacak kurulların kuruluş, işleyiş, değerlendirme ve yürütülme esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - Bu Yönerge;

- a) Etik Kurulun yapısı, amaçları, oluşumu ve çalışma biçimini,
- b) Etik Kurula başvuru ve etik değerlendirme süreçlerine ilişkin konuları,
- c) Ondokuz Mayıs Üniversitesine bağlı Sosyal ve Beşeri Bilimler alanındaki Fakülte, Enstitü ve Merkezlerde, Üniversitemiz akademik personeli ve öğrencileri tarafından insan katılımcılar ve insanın etkileşim içinde bulunduğu tarihi eser ve kültürel varlıklar üzerinde yürütülecek anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, bilgisayar ortamında test, ses ve görüntü kaydı gibi veri toplama teknikleri ile yapılacak her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalar ile ilgili araştırma etiği konularını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 12. maddesinin (1) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönerge'de geçen;

- a) Üniversite: Ondokuz Mayıs Üniversitesini,
- b) Rektörlük: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğünü,
- c) OMÜ Etik Kurulu: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Etik Kurulunu,
- ç) Kurul: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunu,
- d) Başkan: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanı'nı,
- e) Üye: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu üyesini,
- f) Sorumlu Araştırmacı: Ondokuz Mayıs Üniversitesinde araştırma yürütmeyi planlayan, Sosyal ve Beşeri Bilimler alanında araştırma konusuyla ilgili uzmanlık dalında eğitimini tamamlamış ya da sürdürmekte olan, araştırmanın etik, bilimsel, teknik, idari, mali ve hukuki açılardan sorumluluğunu taşıyan akademik personel ya da lisans/lisansüstü öğrencilerini,
- g) Raportör: Başvuruların konusuna göre Başkan tarafından öncelikle kurul üyeleri, gerektiği durumlarda Üniversitenin diğer öğretim elemanlarından ya da Üniversite dışından incelenecek konunun uzmanı olan kişiler arasından atanan ve Kurula toplantılarda söz konusu başvuru ile ilgili bilgi veren üyeyi,

h) Sekreteryaya: Başkan tarafından görevlendirilen ve tüm yazışma ve koordinasyondan sorumlu olan kişiyi,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurulun Amaçları, Yapısı ve Çalışma Biçimi

Kurulun amaçları

MADDE 5 - (1) Kurulun amacı insan katılımcılar üzerinde yürütülecek araştırma öncesinde, esnasında ve sonrasında çocukların ve yetişkinlerin hak ve özgürlüklerini korumak için;

a) Araştırma, çocuk katılımcılar üzerinde yürütülüyorsa:

i) Çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ya da toplumsal gelişimiyle ilgili konularda;

ii) Çocuğun anne-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı veya geldiği ülkenin değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygının geliştirilmesiyle ilgili konularda;

b) Yetişkin katılımcılar üzerinde yürütülüyorsa: İnsanın temel hak ve hürriyetleri ile insan onuru, fiziksel, zihinsel ve ruhsal sağlığının korunmasıyla ilgili konularda;

c) Tarihi ve kültürel varlıklar üzerinde yürütülüyorsa: çevrenin ve eserin korunmasıyla ilgili konularda;

etik yönden değerlendirmede bulunmak ve araştırmanın etik açıdan uygun olup olmadığı konusunda karar verip, görüş bildirmektir.

Kurulun oluşumu ve yapısı

MADDE 6 – (1) Etik Kurul ilk toplantısını en yaşlı öğretim üyesinin başkanlığında yapar ve üyeleri arasından üç yıllık süre için bir başkan ve bir başkan yardımcısı seçer.

(2) Kurul; bir başkan ile birlikte, bağlı buldukları birim amirleri tarafından atanan, sosyal ve beşeri bilim alanında faaliyet gösteren ya da bu alanda yapılacak bir çalışmanın değerlendirmesine katkı sağlayacak olan ve aşağıda belirtilen akademik birimlerin temsilcisi olmak üzere en az beş, en fazla on beş üyeden oluşur. Kurul üyesi bulundurabilecek akademik birimler:

- a) Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi
- b) Eğitim Fakültesi
- c) Fen Edebiyat Fakültesi
- ç) Güzel Sanatlar Fakültesi
- d) Hukuk Fakültesi
- e) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- f) İlahiyat Fakültesi
- g) İletişim Fakültesi
- ğ) Tıp Fakültesi
- h) Turizm Fakültesi

(3) Kurul üyelerinin görev süresi üç yıldır. Süresi biten üye tekrar seçilebilir.

(4) Kurul üyeleri, görüş ve kararlarında açıkça bilimsel ve etik kurallara aykırı tutum göstermediği, düzenli katılımı engelleyecek bir durumu olmadığı takdirde görevden alınmazlar. Ancak bir yıl içerisinde çağrılı olduğu Kurul toplantılarından mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya veya toplantıların yıllık yüzde 30'una katılmadığı veya bu üye dışındaki Kurul üyelerinin üçte ikisinin görevden alma yönünde görüş bildirdiği durumlarda Başkan tarafından görevden alınabilirler. Kurul başkanı, görev ve sorumluluklarını yerine getirmemesi durumunda Rektör tarafından görevden alınabilir.

Kurulun çalışma biçimi

MADDE 7 - (1) Kurul üye tam sayısının 2/3'si ile toplanır. Kararlar, oy çokluğu ile alınır. Kurul, eğitim öğretim döneminde ayda bir, lüzumu halinde ise farklı zamanlarda toplanır.

(2) Her ayın üçüncü haftası mesai saati bitimine kadar eksiksiz teslim edilen dosyalar, ilk Kurul toplantısı gündemine alınır.

(3) Başkan, Kurula yapılan başvuruları inceler, başvuru konusuna göre her başvuru için bir raportör atar. Raportör toplantıda, Kurula söz konusu başvuru ile ilgili bilgi verir. Toplantı yeter sayısının en az 2/3'sinin kararına göre araştırmaya onay verilir.

(4) Yapılan başvurular en geç bir ay içerisinde değerlendirilip başvuru sahibinin elektronik başvuru sistemi üzerinden çalışmasının etik açıdan yapılabilirliği hakkındaki kurul kararını öğrenmesi sağlanır.

(5) Kurulda yapılan tüm incelemelerde gizlilik esastır. Üyeler, inceleme konusu dosyaların içeriğini Kurul toplantısı dışında başkaları ile tartışamaz ve dosyaların içeriği hakkında bilgi veremez.

(6) Başvuruların yoğun olduğu hallerde Kurul, karar alarak ilgili birimlerden üyelerin görüşüne başvurabilir. Kurul, sosyal bilimleri içeren çok disiplinli çalışmalarda, karar alarak diğer disiplinlerden de uzman görüşü alabilir.

(7) Kurul üyelerinin kendi araştırmalarının görüşülmesi ve oylanması sırasında söz konusu üye toplantıya katılamaz, oy kullanamaz ve değerlendirmede bulunamaz. Bu durumda, ilgili üye için Kurul toplantısına devamsızlık söz konusu edilemez.

(8) Kurul kararlarına itirazlar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Etik Kuruluna yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurula Başvuru

Kurula başvuru

MADDE 8 - (1) Kurula başvuru, insan katılımcılarla veya tarihi eser-kültürel varlıklarla ilgili bir deney, inceleme ve alan çalışmasının etik açıdan değerlendirilebilmesi için, araştırmanın bilimsel, idari ve etik sorumluluğunu üstlenmiş olan sorumlu araştırmacı tarafından yapılır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin web sayfasında yer alan, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başvuru Formu, elektronik ortamda doldurularak ekleriyle birlikte Kurul'a sunulur. Başvurular, sadece elektronik ortamda kabul edilir.

(2) Sorumlu araştırmacı, veri toplama aşamasına geçmeden önce, Kurul onayı almak zorundadır. Kurul, değişiklik yapılmasını talep ederse, istenilen değişiklikleri sorumlu araştırmacıya elektronik ortamda bildirir.

(3) Senato onayından sonra, Sosyal ve Beşeri Bilimler alanında TÜBİTAK gibi kurumlara başvuru yapacak Etik Kurul onayına ihtiyaç duyan araştırmacıların çalışmalarında ve yeni başlayacak bütün Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri başvurularında Kurul onayının alınması gerekmektedir. Yönergeyi kapsayan konularda tezli lisansüstü çalışmalarında, ihtiyaç duyulduğu durumlarda tezsiz lisansüstü çalışmalardaki projelerde ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi akademik birimlerince yayımlanan dergilerde yayımlanacak makaleler için veri toplamaya 2016 yılı Ocak ayından itibaren başlayan çalışmalarda Kurul onayı istenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Son Hükümler

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 9 - Bu Yönergede hüküm bulunmayan hâllerde, ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yasaklar ve yaptırım

MADDE 10 - (1) Olumsuz görüş verilen veya Kurulun onayı ya da ilgili kurum izni alınmadan yapılan araştırmaların yasal ve idari sorumluluğu, araştırmayı yapan araştırmacıya aittir.

Yürürlük

MADDE 11 - (1) Bu Yönerge, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Senatosunda kabul edildięi tarihten itibaren yürürlüęe girer.

Yürütme

MADDE 12 - (1) Bu Yönerge hükümleri Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.

Yönergenin kabul edildiği Senato Kararının;	
Tarihi	Sayısı
12.11.2015	2015/379